

Poliisin menettely median kulkukortin haltuun ottamisessa

KANTELU

Oikeuskanslerille 14.12.2020 toimitetussa kantelussa oikeuskansleria on pyydetty tutkimaan sosiaalisessa mediassa esitetty väite, jonka mukaan poliisi olisi 29.8.2019 Finlandia-talolla väkivaltaisesti riistänyt toimittajalta tälle myönnetyn media-akkreditointikortin.

Kantelun mukaan valtioneuvoston kanslia oli peruuttanut toimittajan lehdistökortin, mutta toimittaja ei ollut luovuttanut lehdistökorttiaan vapaaehtoisesti poliisille, jonka jälkeen poliisit olivat ottaneet lehdistökortin hänen kaulaltaan. Kantelussa arvostellaan poliisin menettelyä muun ohella sillä perusteella, että poliisi ei voi takavarikoida lehdistökortteja, vaikka ne olisivat peruttu.

Toimittaja teki tapauksesta tutkintapyynnön. Tutkinnanjohtajana toiminut aluesyyttäjä päätti jättää esitutkinnan asiassa toimittamatta. Kantelussa arvostellaan kyseistä päätöstä muun ohella sen vuoksi, ettei aluesyyttäjä huomioinut päätöksessään sananvapautta.

Lisäksi kantelussa arvostellaan päätöksen tehneen aluesyyttäjän puolueettomuutta. Kantelun mukaan aluesyyttäjän tekemän ilmeisen näkyvästi poliiseja suosivan päätöksen perusteella on syntynyt epäily aluesyyttäjän kyvystä tutkia poliiseja kohdistuneita rikosepäilyjä myös eräässä äärioikeista koskevassa rikosasiassa, jossa tämä julkisuudessa olleiden tietojen perusteella toimii tutkinnanjohtajana.

Toimittaja on lähettänyt oikeuskanslerinvirastoon 17.12.2021 päivätyn lisäkirjoituksen, jossa hän on muun ohella esittänyt, että apulaisoikeuskansleri on esteellinen ratkaisemaan kantelun.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut 11.6.2021 päivätyyn lausunnon ja Helsingin poliisilaitos 31.5.2021 päivätyyn selvityksen, jotka toimitetaan kantelijalle ohessa.

Lisäksi käytössäni on ollut kantelua koskeva aluesyyttäjän 21.11.2019 asiassa 5560/S/15387/19 (Itä-Uudenmaan poliisilaitos) tekemä päätös siitä, että esitutkintaa ei aloiteta (Valtakunnansyyttäjän toimisto dnro R 19/840). Päätöksen mukaan aluesyyttäjä oli tutustunut muun ohella tapahtumista olleeseen videotallenteeseen (Youtube-tallenne ”toimittaja A ja poliisin mielivalentainen vapaudunriisto”). Olen myös tutustunut kyseiseen tallenteeseen.

Valtioneuvoston kanslialta saadun tiedon mukaan henkilölle myönnetty media-akkreditointi peruutettiin 27.8.2019. Akkreditointi oli myönnetty Suomen EU-puheenjohtajuuskaudelle, joka päättyi 31.12.2019.

RATKAISU

1 Poliisin menettely

1.1 Sovellettavia säännöksiä

Poliisilain 1 luvun 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Poliisilain 1 luvun 4 §:n mukaan poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Poliisilain 1 luvun 6 § 2 momentin mukaan poliisin tehtävät on hoidettava tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Poliisilain 1 luvun 11 §:n mukaan poliisimiehellä on tässä tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään oikeus yksittäistapauksessa antaa jokaista velvoittavia tarpeellisia käskyjä ja kieltoja.

Poliisilain 2 luvun 5 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus rikoslain 24 luvun 11 §:ssä tarkoitetun kotirauhan tai saman luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisrauhan suojaaman tilan tai muun paikan haltijan tai tämän edustajan pyynnöstä poistaa henkilö, joka ilman laillista oikeutta tunkeutuu, menee salaa tai toista harhauttamalla taikka kätkeytyy sinne tai jättää noudattamatta käskyn poistua sieltä. Pykälän 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa häiritsijä kiinni ja pitää tämä säilössä, jos poistamisella ei todennäköisesti voitaisi estää häiriön toistumista. Kiinni otettua saa pitää säilössä vain niin kauan kuin häiriön toistuminen on todennäköistä, kuitenkin enintään 12 tuntia kiinniottamisesta.

Poliisilain 2 luvun 10 § 1 momentin nojalla poliisimiehellä on oikeus poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän syyllistyisi henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvaan rikokseen taikka aiheuttaisi huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin nojalla henkilö voidaan ottaa kiinni, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide eikä rikosta voida muuten estää taikka häiriötä tai vaaraa muuten poistaa. Kiinni otettu voidaan pitää säilössä niin kauan kuin on todennäköistä, että hän syyllistyy 1 momentissa tarkoitettuun rikokseen taikka aiheuttaa häiriötä tai vaaraa, kuitenkin enintään 24 tuntia kiinniottamisesta.

Rikoslain 24 luvun 3 §:n nojalla julkisrauhan rikkomisesta syyllistyy muun ohella se, joka oikeudettomasti tunkeutuu taikka menee salaa tai toista harhauttaen virastoon, liikehuoneistoon, toimistoon, tuotantolaitokseen, kokoustilaan taikka muuhun vastaavaan huoneistoon tai rakennukseen tai sellaisen rakennuksen aidatulle piha-alueelle. Julkisrauhan rikkomisena ei kuitenkaan pidetä tekoa, josta on aiheutunut ainoastaan vähäinen haitta.

1.2 Selvitys

Finlandia-talolla järjestettiin 28.-30.8.2019 Euroopan unionin jäsenmaiden puolustus- ja ulkoministerikokous. Henkilölle oli myönnetty media-akkreditointi, eli kantelussa viitattu lehdistökortti, 31.12.2019 saakka kestäneelle Suomen EU-puheenjohtajuuskaudelle. Henkilön media-akkreditointi peruutettiin 27.8.2019 ja tästä ilmoitettiin hänelle sähköpostitse samana päivänä. Henkilö on vastannut sähköpostiin seuraavana päivänä, joten hän on ollut tietoinen akkreditoinnin peruutuksesta.

Kokouspäivänä 29.8.2019 henkilö oli pyrkinyt eristetyille kokousalueelle poliisien valvomalta varuintipisteeltä. Henkilölle oli ilmoitettu, ettei hänellä ole pääsyä alueelle ja häntä oli pyydetty luovuttamaan kaulassaan ollut akkreditointikortti poliisille. Hänelle oli kerrottu syyksi se, että

kokouksen järjestäjä oli peruuttanut akkreditoinnin ja että tästä oli myös hänelle ilmoitettu. Henkilö oli kieltäytynyt luovuttamasta akkreditointikorttia, jolloin ylikomisario oli määrännyt poliisimiehiä ottamaan kortin pois. Näin oli tapahtunut ja henkilö oli ylikomisarion päätöksellä määrätty poistumaan paikalta.

1.3 Arviointi

Lisäkirjelmässä esitetystä esteellisyydestä totean, että pelkkä väite ei muodosta esteellisyyttä, eikä esteellisyys muodostu vain sillä perusteella, että virkamies on aiemmin ratkaissut samaa henkilöä koskevan toisen asian.

Perustuslain 12 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa turvatun sananvapauden keskeisenä tarkoituksena on taata yhteiskunnan edellytyksenä oleva avoin julkinen keskustelu, jota toteutetaan keskeisesti joukkotiedotusvälineiden avulla niiden toimiessa tärkeänä tiedon ja mielipiteiden levittäjänä. Kantelun kohteena olevassa poliisin ja syyttäjän menettelyssä kyse ei ole kuitenkaan media-akkreditoinnin edellytysten arvioinnista, jonka oli myöntänyt ja peruuttanut toinen taho. Sananvapauden näkökulmasta poliisin keskeinen tehtävä on ollut huolehtia yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä ja siten mahdollistaa myös toimittajien turvallinen toiminta kokousalueella sekä sen ulkopuolella. Poliisi ei ole tehnyt päätöstä siitä, kenelle media-akkreditointi on myönnetty eikä poliisi olisi voinut päästää kokousalueelle henkilöä, jonka media-akkreditointi oli peruutettu.

Akkreditointi oli edellytyksenä kokousalueelle pääsulle ja median kulkukortti osoitti sen haltijalla olevan tämän oikeuden. Kulkukortin peruuttaminen vastaavasti merkitsi, ettei tätä oikeutta enää ollut. Peruuttamisen jälkeen kokousalueelle pyrkiminen muuttui oikeudettomaksi. Kortti ei itsessään kuitenkaan luonut mitään oikeutta, vaan tämä perustui erilliseen päätökseen akkreditoinnista. Eli vaikka henkilöllä edelleenkin oli kulkukortti hallussaan, se ei kuitenkaan sellaisenaan antanut oikeutta päästä kokoukseen. Kortilla ei siis ole itsenäistä oikeudellista tai muutenkaan merkitystä.

Akkreditoinnin yhteydessä oli tehty henkilöturvallisuusselvitys (<https://eu2019.fi/media/akkreditointi>). Eli voimassa oleva median kulkukortti osoitti, että kortin haltija on läpäissyt selvityksen. Kokoukseen tulijan oli myös esitettävä sama virallinen henkilöllisyystodistus, joka oli ilmoitettu akkreditointihakemuksessa. Median kulkukortti oli pidettävä näkyvillä kokouspaikalla. Kaikille mediakeskukseen saapuville tehtiin henkilöllisyys- ja turvatarkastukset (<https://eu2019.fi/media/akkreditointi>). Nämä toimet vähentävät edelleenkin kortin merkitystä.

Haltuun otetun kulkukortin omistaja on jäänyt osin epäselväksi, mutta ilmeisesti omistaja on ainakin sen voimassaoloajan ollut kortin myöntänyt taho, jolle poliisi oli palauttanut kortin. Henkilölle oli ilmoitettu, että akkreditointi oli peruttu, eikä hänellä näin ollen ollut enää kulkukortin omistajan, eli akkreditoinnin antajan lupaa sen käyttöön. Henkilö oli tästä huolimatta pyrkinyt käyttämään korttia pyrkien sen avulla pääsemään oikeudettomasti kokousalueelle.

Laillisuusvalvonnallisesti tarkasteltavana on kaksi toisiinsa nivoutuvaa kysymystä: onko kortilla ollut merkitystä kokouksen häiriöttömän sujumisen kannalta ja oliko poliisilla oikeutta ottaa se haltuunsa.

Pakkokeinolaissa on säädetty rikoksen kautta menetetyn irtaimen omaisuuden takaisin hankkimisesta sekä esineen takavarikoimisesta sekä sen haltuun ottamisesta takavarikoimista varten. Asiassa ei ole kuitenkaan ilmennyt, että henkilö olisi ollut epäilynä esimerkiksi rikoslain 28 luvun 7 §:n mukaisesta lievästä luvattomasta käytöstä, tai saman luvun 6 §:n lievästä kavalluksesta, eikä kortin haltuun ottamisen ole esitetty perustuneen pakkokeinolakiin.

Poliisihallituksen lausunnossa ja Helsingin poliisilaitoksen selvityksessä kortin haltuun ottamista on perusteltu ennen kaikkea poliisin lain mukaisella tehtävällä ennalta estää rikoksia sekä poliisilain 2 luvun 5 §:n ja 10 §:n säännöksillä. Näin ollen arviointini asiassa keskittyy ainoastaan siihen, onko poliisi voinut ottaa akkreditointikortin haltuun esittämillään poliisilain säännöksillä.

Lähtökohtana totean, että poliisilain 1 luvun 1 §:ssä oleva tehtävämäärittely ei ole toimivaltasäännös. Se ei perusta poliisille toimivaltaa ryhtyä minkä tyyppisiin toimiin tahansa noiden tehtävien suorittamiseksi eikä poliisi voi pelkästään sen perusteella puuttua ihmisten lailla suojattuihin oikeuksiin. Silloin kun poliisi puuttuu henkilön oikeuspiiriin, tulee toimivallan aina perustua nimenomaiseen säännökseen ([HE 224/2010 vp](#) s. 71). Se, että poliisilla on lainmukainen ja yhteiskunnallisesti toivottu motiivi menettelylleen, ei siis vielä sellaisenaan oikeuta poliisin toimienpidettä, vaan sille tulee löytyä toimivaltaperuste laista.

Myöskään Poliisihallituksen lausunnossaan viittaama poliisilain 1 luvun 11 § ei perusta poliisille rajoittamatonta toimivaltaa, vaan käskyvallan käyttäminen edellyttää, että poliisimiehellä on muun säännöksen perusteella toimivalta kyseisen tehtävän suorittamiseen.

Kulkukortin haltuun ottaminen ei ole voinut perustua myöskään poliisilain 2 luvun 5 §:n säännökseen. Kyseinen säännös oikeuttaa poliisin poistamaan julkisrauhan suojaamasta tilasta henkilön, mutta kantelun kohteena olevassa asiassa toimittaja ei ollut julkisrauhan suojaamalla kokousalueella, eikä säännöksessä ylipäätään anneta toimivaltaa omaisuuden haltuun ottamiseen.

Rikoksilta ja häiriöltä suojaamisesta säädetään poliisilain 2 luvun 10 §:ssä. Pykälässä on lueteltu ne rikostyytit, joiden estämiseksi säännöksen mukaisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä. Julkisrauhan rikkomista ei voitane sellaisenaan pitää säännöksessä tarkoitettuna henkeen, terveyteen, vapauteen, kotirauhaan tai omaisuuteen kohdistuvana rikoksena.

Poliisilain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettua huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle ei ole tarkemmin määritelty. Häiriön vakavuus onkin jätetty osin tilannekohtaisesti tehtävän arvion varaan ja osaltaan arvioon vaikuttaa myös henkilön aikaisempi käyttäytyminen.

Kantelun kohteena olevassa asiassa kyse on ollut Euroopan unionin jäsenmaiden epävirallisesta puolustus- ja ulkoministerikokouksesta, johon on liittynyt korostettu turvallisuusintressi sekä vartiointijärjestelyjä. Henkilö on pyrkinyt kokousalueelle tietoisena siitä, että hänellä ei ole pääsyyn oikeutta ja hän on kieltäytynyt luovuttamasta peruutettua kulkukorttia. Tästä huolimatta, käytettävissä olevan aineiston perusteella jää jossain määrin epävarmaksi, olivatko olosuhteet olleet vielä sellaiset, että poliisilla on poliisilain 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla ollut perusteltua syytä olettaa henkilön aiheuttavan huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Pyrkimistä kokousalueelle yhden kerran ilman asianmukaista lupaa voidaan lähtökohtaisesti pitää verrattain vähäisenä häiriönä. Ensisijaisesti oikeudeton pääsy kokousalueelle on kyetty estämään tarkastamalla alueelle pyrkivien henkilöiden kulkukortit tietoisena siitä, että kyseiseltä henkilöltä se oli peruttu. Kokous on pidetty Finlandia-talolla eikä henkilö olisi voinut aiheuttaa häiriötä kokoukselle aidatun alueen ulkopuolella. Henkilö ei ole alueelle pyrkiessään käyttäytynyt uhkaavasti, vaan on ilmoittanut poistuvansa paikalta, kun hänen pääsynsä kokousalueelle oli estetty.

Mikäli kuitenkin hyväksytään, että poliisilla on ollut perusteltua syytä olettaa henkilön aiheuttavan huomattavaa häiriötä, niin tämän jälkeen arvioitavaksi tulee se, onko poliisilla ollut poliisilain 2 luvun 10 § nojalla oikeus ottaa kulkukortti pois henkilön hallusta häiriön tai vaaran poistamiseksi. Tältä osin säännös on tulkinnanvarainen.

Poliisilain 2 luvun 10 §:ssä on säädetty oikeudesta poistaa henkilö paikalta tai ottaa hänet kiinni, mutta säännöksessä ei ole nimenomaista mainintaa poliisin oikeudesta ottaa haltuun omaisuutta. Pykälän 2 momentissa on kuitenkin säädetty ”häiriön tai vaaran muusta poistamisesta”.

Poliisilain esitöissä on todettu pykälän 2 momentin vastaavan aiemman poliisilain 20 §:n 3 momenttia ([HE 224/2010 vp](#) s. 79). Aiemman poliisilain esitöiden mukaan säännöksen sanamuoto mahdollistaa sellaisen tehtävän mukaisen toiminnan, jolla häiriön aiheuttajan tai rikokseen todennäköisesti syyllistyneen henkilön toiminta voidaan estää vapaudenriistoa selvästi lievemmin

keinoin. Lain soveltamisesta esitöissä on esimerkkinä mainittu ajoneuvon pyrkivän henkilön ajoon lähdön estäminen ottamalla ajoneuvon avaimet tilapäisesti poliisimiehen tai muun henkilön haltuun ([HE 57/1994 vp](#) s. 46).

Näin ollen voitaisiin perustella, että kulkukortin haltuun ottamisessa ei ole ollut kysymys kielletystä toimivallan laajentamisesta säännöksen tulkinnalla, vaan ennen kaikkea poliisin toimintaa ohjaavan vähimmän haitan periaatteen noudattamisesta poliisilain 2 luvun 10 §:n soveltamisessa.

Pidän lähtökohdaltaan jokseenkin kestävämmänä tulkintaa, että poliisilain 2 luvun 10 § mukainen ”muu vaaran poistaminen” voisi oikeuttaa sellaisenaan poliisia käyttämään mitä tahansa vapaudenriistoa lievempää keinoa. Kärjistettynä tulkinta tarkoittaisi sitä, että poliisi voisi säännöksen nojalla käyttää salaisia tiedonhankintakeinoja tai määrätä matkustuskieltoon, sillä nekin ovat vapaudenriistoa lievempiä keinoja.

Poliisilaissa haltuun otetun omaisuuden käsittelystä on säädetty 2 luvun 15 §:ssä, mutta säännöksessä ei ole viitattu 10 §:ään, eikä muuallakaan laissa ole säännöksiä, miten menetellään tilanteessa, jossa omaisuutta olisi otettu haltuun 10 §:n nojalla. Tämä puoltaa näkemykseni mukaan myös sitä, että omaisuuden haltuun ottaminen kyseisen säännöksen nojalla ei ole mahdollista.

Lisäksi kantelun kohteena olevassa asiassa menettely eroaa olennaisesti myös aiemman lain esitöissä esiintuodusta esimerkistä, sillä kyse ei ole ollut tilapäisestä omaisuuden haltuun ottamisesta, vaan kulkukortti on otettu pois pysyvästi pois sen haltijalta ja luovutettu toiselle taholle. Periaatteessa tällaisella menettelyllä voitaisiin puuttua merkittävästikin omaisuuden suojaan. Henkilön oikeuksiin on tästä näkökulmasta puututtu enemmän kuin poliisilain esitöissä viitatulla auton avainten tilapäisellä haltuun otolla, jossa avaimet palautettaisiin lyhyen haltuunoton jälkeen samalle henkilölle.

Kulkukortin haltuun ottaminen ja palauttaminen sen myöntäneelle taholle vaikuttaakin vastan neen tosiasiasa pakkokeinolain mukaista menettelyä toiselta viedyn omaisuuden palauttamista siihen oikeutetulle taholle, mihin poliisilla on sinänsä oikeus. Toimesta tulisi kuitenkin tehdä asianmukaiset kirjaukset, jotta voidaan jälkikäteen todeta, mikä esine, omaisuus tai asiakirja on joutunut poliisin haltuun ja mitä sille on tapahtunut.

Poliisilain 2 luvun 10 §:n mukaisilla toimenpiteillä puututaan keskeisiin perusoikeuksiin kuten henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, minkä vuoksi niiden edellytyksiä on tulkittava ahtaasti. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen, poliisin menettely ei näkemykseni mukaan ole perusteltavissa myöskään poliisilain 2 luvun 10 § mukaisena ”häiriön tai vaaran muuna

poistamisena” eikä poliisilla siten ole ollut esittämillään poliisilain perusteilla oikeutta ottaa henkilön hallusta kulkukorttia ja luovuttaa sitä eteenpäin toiselle taholle, vaan toimivaltaperuste tällaiselle menettelylle olisi tullut löytyä muualta laista.

Olosuhteissa, joissa kaikille kokousalueelle pyrkiville tehdään sekä henkilöllisyys- ja turvatarkastus ja kantelussa tarkoitetun henkilön kulkukortin peruuttaminen on ollut tiedossa, ei kortilla itsellään ja sen poisottamisella ole enää myöskään merkitystä kokouksen häiriöiltä turvaamisen kannalta. Toimenpidettä on siis voinut pitää myös poliisilain 2 luvun 10 §:n tarkoittaman ”häiriön tai vaaran muun poistamisen” kannalta tarpeettomana tai ainakin suhteettomana.

Ylikomisarion selvityksen mukaan hän oli määrännyt poliisimiehiä ottamaan pois kulkukortin, minkä jälkeen henkilö oli ylikomisarion päätöksellä määrätty poistumaan paikalta. Henkilön määräämiselle poistumaan paikalta ei ole näkemykseni mukaan ole ollut enää edellytyksiä sen jälkeen, kun mahdollinen vaara oli saatu poistettua kulkukortin poisottamisella.

Yhteenvetona totean, että poliisilla ei ole ollut esittämillään poliisilain perusteilla oikeutta ottaa henkilön hallusta kulkukorttia ja luovuttaa sitä eteenpäin toiselle taholle, vaan toimivaltaperuste tällaiselle menettelylle olisi tullut löytyä muualta laista. Toimenpidettä on voinut pitää myös poliisilain 2 luvun 10 §:n tarkoittaman ”häiriön tai vaaran muun poistamisen” kannalta tarpeettomana tai ainakin suhteettomana. Henkilön määräämiselle poistumaan paikalta ei myöskään ole ollut enää edellytyksiä sen jälkeen, kun mahdollinen vaara oli saatu poistettua kulkukortin poisottamisella.

2 Syyttäjän menettely

Henkilö oli tehnyt tutkintapyynnön epäilyistä virkavelvollisuuden rikkomisesta sen perusteella, että poliisi oli ottanut hänen hallustaan hänelle myönnetyn akkreditointikortin.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Oikeuskansleri ei kuitenkaan voi puuttua viranomaisen toimi- ja harkintavaltansa rajoissa tapahtuvaan päätöksentekoon.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Säännöksen lainvalmistelutöissä ([hallituksen esitys HE 222/2010 vp](#), s. 177) on todettu, että pelkkä väite rikoksen tapahtumisesta ei vielä riitä esitutkinnan aloittamiseen, vaan esitutkinnan aloittamispäätökselle on voitava esittää asianmukaiset konkreettiset perusteet.

Olen edellä arvioinut, ettei poliisilla ole ollut esittämillään perusteilla oikeutta ottaa henkilön hallusta kulkukorttia. Olen toisaalta todennut, että poliisilain toimivaltasäännös on ollut osin tulkinnanvarainen eikä päätöksessä ole otettu kantaa siihen, olisiko kortin haltuunotto ollut mahdollista jollain toisella perusteella. Kyse on tältä osin ollut asian laillisuusvalvonnallisesta arvioinnista ja rikosoikeudellinen arvio tehdään osin eri kriteerein. Minulla ei kantelusta ilmenevän perusteella ole aihetta epäillä aluesyyttäjän ylittäneen harkintavaltansa tai menetelleen muutoin lain tai virkavelvollisuuksiensa vastaisesti päättäessään esitutinnan toimittamatta jättämisestä.

Minulla ei kantelun perusteella ole ilmennyt myöskään aihetta epäillä aluesyyttäjän esteettömyyttä kantelussanne viittamassa toisessa rikosasiassa.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Päätökseni kohdassa 1 arvioimallani tavalla poliisilla ei ole ollut esittämillään poliisilain perusteilla oikeutta ottaa henkilön hallusta kulkukorttia ja luovuttaa sitä toiselle taholle.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen ottanut kuitenkin huomioon, että poliisilain 2 luvun 10 § mukainen toimivaltasäännös on jossain määrin tulkinnanvarainen. Päätöksessä esille tuodut näkökohdat huomioon ottaen en pidä menettelyä kokonaisuutena arvioiden niin moitittavana, että kantelu antaisi minulle aihetta muuhun kuin että saatan tässä päätöksessä esittämäni käsityksen Poliisihallituksen ja Helsingin poliisilaitoksen tietoon.

Lähetän kuitenkin ratkaisuni myös sisäministeriölle tiedoksi ja harkittavaksi, tulisiko poliisilain 2 luvun 10 § mukaista säännöstä täsmentää. Säännöksen mukaisilla toimenpiteillä puututaan keskeisiin perusoikeuksiin kuten henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, mutta nykyinen säännös jättää verrattain paljon tulkinnanvaraa, minkälaisiin toimenpiteisiin poliisilla on oikeus ”muuna häiriön tai vaaran poistamisena”. Mahdollisista tätä koskevista ministeriön toimenpiteistä pyydän ilmoittamaan viimeistään 30.4.2022.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Juho Lehtimäki